

Паславський С. В.

Студент ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Солончук І.В., ст. викладач., ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Реформування інституту представництва: монополізація адвокатури чи прогресивний крок?

Одним з конституційних принципів цивільного судочинства є закріплене право кожної людини на правову допомогу. Так, кожна особа для захисту своїх прав та представництва інтересів у суді може вільно обрати захисника. Однак останні зміни до Конституції України передбачають, що представництво особи в суді здійснює виключно адвокат. Так, адвокат має представляти інтереси осіб у Верховному Суді та судах касаційної інстанції – з 1.01.2017, у судах апеляційної інстанції – з 1.01.2018, а в судах першої інстанції – з 1.01.2019. Проте внесені зміни до Конституції передбачають винятки щодо представництва особи виключно адвокатом у наступних випадках: трудові спори, спори щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх або неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена. [1]

Варто зазначити, що такі зміни поки що не знайшли відображення у Цивільному процесуальному кодексі, який нині передбачає, що представником може бути адвокат і будь-яка фізична повнолітня особа, яка має належно посвідчені повноваження. [2]

Проаналізувавши всі особливості нових положень щодо представництва інтересів особи в суді, визначимо наступні недоліки:

По-перше, норми про представництво інтересів особи виключно адвокатом протирічать принципу вільного обрання захисника, закладеному у Конституції. В свій час Конституційний Суд розглядав схоже питання та визнав норми, які обмежували вибір захисника адвокатурою, неконституційними, посилаючись на те, що особа має право самостійно обрати захисника. [3]

По-друге, невизначене поняття малозначного спору та спорів, пов'язаних з соціальними правами, що є необхідним у правозастосовчій діяльності.

По-третє, монополізація адвокатури залишає поза увагою тисячі юристів та юрисконсультів, які до цього часу працювали у підрозділах юридичних осіб.

Однак нові положення мають й позитивні риси: вони сприятимуть розвитку інституту адвокатури та конкуренції в цій середі. Ми вважаємо, що сьогоденні положення є недостатньо опрацьованими, а тому й мають ряд недоліків. Реформування інституту представництва важливе для прогресивного руху судочинства вперед.

На нашу думку, вирішення суперечливих питань має полягати в наступному:

По-перше, варто встановити можливості проходження юрисконсультами атестації для отримання посвідчення адвоката. Варто відмовитись від майнових обмежень у діяльності адвоката, які існують нині.

По-друге, варто чітко визначити, які справи належать до малозначних спорів. На нашу думку, малозначність спору має залежати від ціни позову – суми вимог майнового характеру. Відповідно, якщо сума ціни позову невелика, то й потреби й залученні адвоката немає.

По-третє, варто змінити систему надання безоплатної правової допомоги. Нині якість безоплатних правових послуг є низькою, тоді як окремі особи, які не мають достатньої кількості коштів, потребують такої допомоги. Вважаємо за потрібне ввести систему субсидіарної правової допомоги, сутність якої полягає в наступному: особа самостійно обирає захисника, а держава – сплачує його послуги. За такої системи між захисниками буде конкуренція, а якість правової допомоги підвищиться.

Вважаємо, що ці кроки допоможуть зняти протиріччя та покращити систему надання правової допомоги.

Список використаних джерел:

1. Конституція України (зі змінами, що набули чинності 30.09.2016)
2. Цивільний процесуальний кодекс
3. Белкін Л. Про деякі проблеми запровадження виключного представництва адвокатів в суді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/advokatska-monopoliya-avtomatichno-ne-nastane.html>